

მოსწავლის ბიბლიოთეკა

ჯანი როდარი

ჯელსომინო ცრუთა ქვეყანაში

თარგმნა გივი კიკილაშვილმა
ილუსტრატორი ვალერია პეტრონე

თავი პირველი

*ეს ჯელსომინო
რა გვეყოლია და ვინ გვეყოლია:
საკმარისია, დაალოს პირი –
ბურთი ბადეშია და უკვე გოლია!*

ს მნიგნში ჯელსომინოს თავგადასავალია მოთხრობი-
ლი. ეს ამბავი თავიდან ბოლომდე თვითონ მიამბო
და სანამ მოყოლას დაამთავრებდა, კინალამ დავყრუვდი,
თუმცა ყურები წინასწარ ბამბით მაგრად გამოვიტენე.
მაშ, რა უნდა მექნა, ჯელსომინოს ისეთი ძლიერი ხმა
აქვს, მისი ჩურჩულიც კი მშვენივრად ესმით რეაქტიული
თვითმფრინავის მგზავრებს, ზღვის დონიდან და თვით
ჯელსომინოს თავს ზემოთ ათი ათასი მეტრის სიმაღლე-
ზე რომ დაფრინავენ.

ახლა ჯელსომინო სახელგანთქმული ტენორია. კაცს
ვერ ნახავთ ჩრდილოეთ პოლუსიდან სამხრეთ პოლუსა-
მდე, მისი სახელი რომ არ გაეგონოს. როცა ჯელსომინო
მომღერალი გახდა, უფრო ტკბილხმოვანი, უფრო დიდე-
ბული სახელი დაირქვა. ეს სახელი გაზეთებში ბევრჯერ
შეგხვედრიათ და ალბათ უჩემოდაც კარგად იცით. ბავ-
შვობაში კი მას „ჯელსომინოს“ ეძახდნენ. მოდი, ჩვენს
მოთხრობაშიც ასე მოვიხსენიოთ.

მაშ ასე, იყო ერთი პატარა ბიჭი – ჯელსომინო, თუმცა
ტანად სხვა ბიჭებზე პატარა გახლდათ, მაგრამ ისეთი
მჭექარე ხმა ჰქონდა, კაცს დააყრუებდა. ეს მისი დაბადე-
ბისთანავე გამოიჩინა.

იმ ღამეს, როცა ჯელსომინო დაიბადა, მისი თანასოფლელები რაღაც ხმამ გამოაღვიძა. მათ ფაბრიკის საყვირი ეგონათ და ლოგინებიდან წამოცვივდნენ. რის საყვირი, რა საყვირი, ჯერ შუალამეც არ გადასულიყო. თურმე ნუ იტყვით, სოფელი ჯელსომინოს ტირილმა გამოაღვიძა. ის სხვა ახალდაბადებული ბავშვებივით ხმას ისინჯავდა. საბედნიეროდ, ძილი მალე ისწავლა და დილამდე ტკბილად ეძინა, როგორც სძინავს ყველა წესიერ აღამიანს, ჟურნალისტებისა და ღამის ყარაულების გარდა. ახლა ჯელსომინო ტირილს ზუსტად დილის შვიდ საათზე იწყებდა, სწორედ იმ დროს, როცა ხალხს უნდა გაეღვიძა და სამუშაოზე წასულიყო. ფაბრიკის საყვირი აღარავის სჭირდებოდა და მალე უქმად გდებისაგან დაჟანგდა.

ექვსი წლისა გახდა თუ არა, ჯელსომინო სკოლაში მიაბარეს. სიის ამოკითხვისას მასწავლებელი ასო „ჯ“-მდე მივიდა და მისი სახელიც ამოიკითხა:

– ჯელსომინო!

– აქ ვარ! – მხიარულად უპასუხა ჯელსომინომ.

უცებ გრგვინვა გაისმა. გრიფელის დაფა ჩაიმსხვრა და აქეთ-იქით გაიფანტა.

– დაფას ქვა ვინ ესროლა? – მკაცრად იკითხა მასწავლებელმა და ხელი სახაზავისკენ წაიღო.

ყველა გაინაბა.

– კარგი, სია ხელახლა ამოვიკითხოთ, – თქვა მასწავლებელმა, – ქვა შენ ისროლე? – რიგრიგობით ეკითხებოდა ყველას.

– მე არა, არც მე, – ამბობდნენ შეშინებული მოწაფეები.

ბოლოს მასწავლებელმა ჯელსომინოს სახელამდეც მიაღწია. ჯელსომინო წამოხტა და გულწრფელად მიუგო:

– მე არ ვყოფილვარ, ბატონო მასნ...

მაგრამ სიტყვის დამთავრება ვერც კი მოასწრო და ფანჯრის მინებმა ზრიალი გაიღო იატაკზე.

მასწავლებელი კლასს ყურადღებით ათვალიერებდა და ნამდვილად ხედავდა, რომ არც ერთ მოწაფეს შურდული არ უსვრია, ორმოცივე მოწაფე გაუნძრევლად იჯდა.

„ფანჯარა ნამდვილად გარედან ჩაამტვრია ვილაც აბეზარმა ბიჭმა, – გაიფიქრა მასწავლებელმა, – იმის ნაცვლად რომ სკოლაში იარონ, ქუჩა-ქუჩა დაეხეტებიან და ჩიტებს ბუდეებს უნგრევენ. ერთხელაც იქნება, დავიჭერ და ყურით მივათრევ პოლიციაში“.

იმ დღეს ყველაფერი ამით დამთავრდა. მეორე დღეს მასწავლებელმა სია კიდევ ამოიკითხა და კვლავ მივიდა ჯელსომინოს სახელამდე.

– აქ ვარ! – ამაყად უპასუხა ჩვენმა ჯელსომინომ, აქაოდა მოწაფე ვარო.

„ზრრრ!..“ – კვლავ აზრიალდა ფანჯრები. ნახევარი საათის წინ ჩასმული მინები ქვაფენილს დაემსხვრა.

– საოცარია, – თქვა მასწავლებელმა, როგორც კი შენს სახელს ვახსენებ, მაშინვე რაღაც უნდა დაგვემართოს. აჰა, გასაგებია, შენ, ჩემო ბიჭიკო, ძალზე ძლიერი ხმა გაქვს. შენი ხმისაგან ჰაერი, როგორც ციკლონის დროს, ისე ირხევა. დღეიდან მხოლოდ ჩურჩულის ნება უნდა მოგცეთ, თორემ სკოლა და მთელი ჩვენი სოფელი ნანგრევებად იქცევა. შევთანხმდით?

შემკრთალი და დარცხვენილი ჯელსომინო შეეცადა, თავი ემართლებინა:

– ბატონო მასწავლებლო, მე ხომ არ...

„ჩლახ!“ – გაისმა პასუხად ახალთახალი დაფის ხმა. ეს დაფა სკოლის დარაჯს მაღაზიიდან ის-ის იყო მოეგანა.

– აჰა, ხომ გეუბნებოდი... – თქვა მასწავლებელმა.

ჯელსომინოს გული ამოუჯდა და თვალებიდან ცერის სიმსხო ცრემლები გადმოსცვივდა.

მასწავლებელს შეებრაღა, თავზე ხელი გადაუსვა და ალერსიანად უთხრა:

– ყური კარგად მიგდე, შვილო! შენი ხმა ან გაგაბედნიერებს, ან მთლად დაგლუპავს. ჯერჯერობით კი ეცადე, ეგ ხმა, რაც შეიძლება, ნაკლებად გამოიყენო. ამასთან, ისიც კარგად დაიხსომე, რომ ბრძნულად მეტყველება ვერცხლია წმინდა, ხოლო დუმილი ოქროა რჩეული.

ამ დღიდან ჯელსომინოს წამება დაიწყო. იმის შიშით, რომ ფათერაკი კიდევ არ მოეხდინა, გაკვეთილზე პირში ცხვირსახოცჩაბენილი იჯდა. მაგრამ ესეც არ შველოდა, მისი ხმა ისევ ძველებურად ჭექდა და თანაკლასელებს თითები სულ ყურებში დასაცობად ჰქონდათ მომარ-

ჯვებული. მასწავლებელი ცდილობდა, რაც შეიძლება, იშვიათად მიეცა შეკითხვა. არავინ იფიქროს, თითქოს ჯელსომინო ცუდად სწავლობდა. ის ყოველთვის სამაგალითო მონაფედ ითვლებოდა და მასწავლებელს ეჭვიც არ ეპარებოდა, რომ მისგან უსათუოდ სწორ პასუხს მიიღებდა.

სკოლაში რაც გადახდა, ჯელსომინომ თავისიანებს სადილობისას უამბო და ჭიქებს სულ ზრიალი აუტეხა. ამის შემდეგ სახლშიც აუკრძალეს ხმის ამოღება.

საწყალი ჯელსომინო თავისუფლად მხოლოდ მაშინ ამოისუნთქავდა ხოლმე, როცა თავს მარტოს დაიგულებდა. ამიტომ სოფლიდან გარბოდა, ტყეში ან მდინარეზე წავიდოდა და როცა დარწმუნდებოდა, მეზობლების ფანჯრებს ახლა კი ნამდვილად ველარაფერს დავაკლებო, მწვანეებზე წამოგორდებოდა, თავს ბალახებში ჩარგავდა და სიმღერას დაიწყებდა. ცოტა ხანში მინა იღვიძებდა, თხუნელები, ჭიები, ჭიანჭველები და მინის სხვა ბინადარნი თავიანთ სამყოფელს ტოვებდნენ და თავგზააბნეულნი გარბოდნენ. ეგონათ, სადაცაა, მინა იძვრისო.

ჯელსომინოს სიფრთხილე მხოლოდ ერთხელ დაავინწყდა. ეს ამბავი სტადიონზე, კვირა დღეს, ფეხბურთის გადამწყვეტი მატჩის დროს მოხდა.

ჯელსომინო მაინცდამაინც დიდი გულშემატკივარი არ იყო, მაგრამ თამაშმა თანდათან ისიც გაიტაცა. მისი სოფლის გუნდი შეტევაზე გადადიოდა (მე ფეხბურთისა არაფერი გამეგება და არც ის ვიცი, „შეტევაზე გადასვლა“ რას ნიშნავს, მაგრამ ჯელსომინომ ასეთი გამოთქმა იხმარა. თქვენ კი, მგონი, გაიგებთ – ალბათ წაუკითხავს არ ტოვებთ სპორტულ გაზეთებს).

– მიდი, მიდი! – ყვიროდნენ ჯელსომინოს თანასოფლელები.

– მიდი! – დაიყვირა ჯელსომინომაც, რაც ძალა და ღონე ჰქონდა.

სწორედ ამ დროს მარჯვენა ნახევარმცველი ბურთს ცენტრალურ თავდამსხმელს აწვდიდა, მაგრამ რაღაც უხილავი ძალის წყალობით ბურთმა შუაგზაზე მიმართულება იცვალა, მეკარეს ფეხებში გაუძვრა და ბადეში გაეხვია!

– არის! – ყვიროდნენ ჯელსომინოს სოფლელები.

– აი, დარტყმაც ამასა ჰქვია! – იჭაჭებოდა ერთი მათგანი, – დაინახეთ, ბურთი როგორ მოჭრა? რა ზუსტად დაარტყა? სულ მილიმეტრობით ჰქონდა გამოზომილი. გენაცვალე ოქროს ფეხებში!

მაგრამ ჯელსომინო გონს მალე მოვიდა და მიხვდა, რაც ჩაიდინა.

„ეჭვიც არ მეპარება, – გაიფიქრა მან, – ბურთი ჩემმა ხმამ შეაგდო. ჩუმად უნდა ვიჯდე, თორემ სპორტი რას დაემგვანება. ახლა კი მეტი გზა არა მაქვს, შეცდომა უნდა გამოვასწორო და ბურთი ჩვენს კარშიაც შევაგდო“.

თამაშის მეორე ნახევარში შეტევაზე მოწინააღმდეგე გუნდი გადავიდა. ჯელსომინომაც აღარ დააყოვნა და დაიყვირა. ბურთი ახლა მისი სოფლელების კარის ბადეში გაეხვია. ადვილად წარმოიდგენთ, ჯელსომინო მაშინ რა დღეში ჩავარდებოდა, როცა მრავალი წლის შემდეგაც კი, აი, ეს თქვა:

– იმ ბურთის შეგდებას საკუთარი მარჯვენის მოჭრა მერჩია, მაგრამ მეტი რა გზა მქონდა, უნდა შემეგდო.

რა თქმა უნდა, სხვა მის ადგილას, ულაპარაკოდ თავის

გუნდს მიემხრობოდა, მაგრამ ჯელსომინო ალაღმართალი, პატიოსანი, ანკარა მთის წყაროსავით სპეტაკი ბიჭი იყო და ამას არ იზამდა. იგი კარგი ქაბუკი დადგა. თუმცა სხვებისაგან არც სიმალლით გამოირჩეოდა და არც ჯანლონით. პირიქით, სიმართლე რომ ვთქვათ, თავის ტოლებზე პატარა და სუსტი იყო. მოკლედ, თავის სახელს – ჟასმინს – სავსებით შეეფერებოდა. კიდევ კარგი, რაიმე მძიმე სახელი არ ერქვა, თორემ მისი სიმძიმისაგან იქნებ მოკაკეულიყო.

ჯელსომინოს დიდხანს არ უსწავლია, სკოლიდან გამოვიდა და ხელი მეზღეობას მოჰკიდა. ახლაც, ალბათ, მეზღე იქნებოდა და არც მე მომიხდებოდა მისი თავგადასავლის მოყოლა, ერთი უსიამოვნო ამბავი რომ არ გადახდენოდა. მოითმინეთ, ყველაფერს დანვრილებით გაიგებთ.

თავი მეორე

*აუჯანყდა სანყალს მთელი სოფელი,
ჯელსომინოს არა სწყალობს ბედი,
სოფლად აღარ ედგომება მეტი!*

ერთხელ, დილაადრინად, ჯელსომინო ხეხილის დასახედად წავიდა. მსხალი უკვე დამწიფებულიყო. მსხალმა ასე იცის, გარედან არაფერი ემჩნევა, ნამდვილად კი თავისთვის, ნელ-ნელა მწიფდება. ერთ მშვენიერ დღეს ბაღში შეხვალთ და ნახავთ, რომ უკვე მწიფს და მოკრეფა აღარ უნდა დაუგვიანო.

„აფსუს, – გაიფიქრა ჯელსომინომ, – კიბე რომ გამომეყოლებინა, რა კარგი იქნებოდა. გავბრუნდები და წამოვიღებ, თან კავსაც გამოვიყოლებ, თორემ კენწეროებზე ვერ მივწვდები“.

მაგრამ უცებ თავში გაუელვა: „მოდო, ჩემს ხმას ვცდი, ვნახოთ, რა მოხდება“.

ბევრი აღარ უფიქრია, ერთი მსხლის ქვეშ დადგა, მალე აიხედა და ნახევრად ხუმრობით, ნახევრად სერიოზულად დაიყვირა:

– მსხლებო, აბა, დაბლა ჩამოცვივდით!

„ტყაპ-ტყუპ! ტყაპ-ტყუპ!“ – სეტყვასავით წამოვიდა მსხალი.

ჯელსომინო ყოველ ხესთან მიდიოდა და შესძახოდა:

– აბა, ახლა თქვენც ჩამოცვივდით!

მსხლებიც, თითქოს მის ძახილს ელიანო, წყდებოდნენ და ბზრიალ-ტრიალით მოდიოდნენ დაბლა. მთელი

ბალი მსხლებით მოიფინა. ჯელსომინომ სიხარულისგან აღარ იცოდა, რა ექნა.

„ბიჭოს, ეს რა მოვიგონე, აქამდე ხომ კრეფისაგან წელი მომწყდებოდა, – ფიქრობდა იგი, – რა ძალა მადგა, იმდენს რომ ვწვალობდი, მაგრამ რა ვიცოდი, თუ ხმა კიბისა და კავის მაგივრობას გამინევდა?!“

იმ დროს, როცა ჯელსომინო ამ ამბავში იყო, მისი მომიჯნე გლეხი სიმინდს თოხნიდა, მსხლების ტყაპატყუპს ყური მოჰკრა და ლობიდან გადაიხედა, მაგრამ გაკვირვებისაგან პირი დაალო. ჯერ თავი სიზმარში ეგონა, თავალებს იფშენეტდა, ერთი-ორჯერ ხელიც შემოიკრა სახეში, რომ გამოფხიზლებულიყო. მერე დარწმუნდა, სიზმარი კი არა, ცხადიაო და შეშინებული გაიქცა ცოლისკენ.

– მოდი აქ, დედაკაცო, რა გაჩვენო, – ხმის კანკალით უთხრა ცოლს, – ჯელსომინო ნამდვილად ავი სულია.

ცოლმა უყურა ჯელსომინოს, უყურა, მერე მუხლებზე დაეცა და შეღალადა:

– ღმერთო დიდებულო, ნამდვილად წმინდანია, სასწაულმოქმედია!

– რას ამბობ, დედაკაცო, სასწაულმოქმედი კი არა, ჯადოქარია!

– მე შენ გეუბნები, სასწაულმოქმედია-მეთქი!

აქამდე ცოლ-ქმარს ერთმანეთში სიტკბოება ჰქონდათ, ახლა კი ქმარმა თოხს ხელი წამოავლო, ცოლმა ბარი მოიმარჯვა და ორივენი მზად იყვნენ, ერთმანეთისათვის თავები გაეხეთქათ, ოღონდ თავისი გაეტანათ. მაგრამ ქმარი გონს მოეგო და ცოლს უთხრა:

– მოდი, მეზობლებს დავეუძახოთ, იმთაც შეხედონ და ვნახოთ, რას იტყვიან.